

Ik heb je lief,
mijn
Nederlands

Haye
van der
Heyden

Ik heb je lief, mijn Nederlands

Haye van der Heyden

UITGEVERIJ
VOGELVRJ

Colofon

Eerste uitgave: november 2021
Haye van der Heyden

Uitgeverij Vogelvrij
Redactie: Machteld Stilting
Correctie: Janke Scharff
Omslagontwerp: Jesse Jeroen Unlimited
Opmaak: Arjen Broeze, Kingfisher Design

ISBN E-boek: 978-90-8315-415-2
ISBN Paperback: 978-90-8321-571-6

© 2021 Uitgeverij Vogelvrij. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n).

© 2021 Uitgeverij Vogelvrij. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

De letters A, B en C

Letters vormen woorden, woorden vormen zinnen, zinnen maken een verhaal of een verhandeling. Bijzonder dat er maar zesentwintig letters zijn en dat je daar vuistdikke boeken mee vol kunt schrijven. De mogelijkheden zijn eindeloos.

Heeft een letter zelf betekenis? Een letter in zijn eentje? Ik denk van wel. Voor mij in ieder geval wel. Laten we eerst eens kijken naar de letters A, B en C. Hoe ze voelen, wat ze uitstralen. Of is dat iets persoonlijks en voor iedereen verschillend? We zullen zien.

De **A** is een vrouwelijke letter. Het is ook een linkse letter. De Partij van de A. De A heeft te maken met socialisme, vegetarisme en de natuur. Arbeider, asielzoeker, AOW, aalmoes, aandacht, aanklacht, actiegroep, Antarctica en Amsterdam, maar dus ook agrariër, aanplanten, aarde, aardkloot, aardappel, adelaar, aap, aalscholver en aalbessensap. De A is macrobiotisch, zuinig en serieus.

De **B** is mannelijk en rechts. Bier, bridge, borrelen, bitterbal, brie, brunch, bubbelbad, ballroom, bigband, boot, bankrekening,

bedrijfsleven, bookmaker, bedrog, beveiliging, bechamelsaus, bouwgrond, boxershort, buikje, broekrok en bypass. Maar ook borsten en billen, die eruitzien als een hoofdletter B, maar dan een kwartslag gedraaid. De B is brutaal en bourgon-
disch.

De **C** is onzijdig, wetenschappelijk en technisch. Chip, CO₂, centimeter, classificatie, curriculum vitae, clusters, encyclopedie, chemie, chirurgie, codicil, coherent, commercie, computer, complex, copyright en criminologie. De C is intellectueel en modern.

Gezegdes met dieren

We vergelijken mensen vaak met dieren en meestal doen we dat met gezegdes. Zij is zo slim als een uil, hij heeft honger als een paard. Ik heb er een verhaaltje van gemaakt. Om te laten zien hoe prachtig veel we er daarvan hebben in onze taal.

Waarom hebben mensen het vaak over een dom gansje?

Er was eens een gansje dat nogal dik was. Er is namelijk geen koe zo bont of er is wel een vlekje aan. Weinig eten, dat kon zij niet zo goed. Dit gansje had vaak honger als een paard. Ze was alleen zo lui als een varken en had dus helemaal geen zin om als een bezige bij op zoek te gaan naar iets te eten. En lekkere dingen kopen kon ze niet, want ze was zo arm als een rat. Nee, ze had haar schaapjes niet op het droge. Jammer voor haar.

Daarom dacht het gansje: laat ik nou eens zo slim zijn als een vos. Als er andere dieren langskwamen, was ze er als de kippen bij en ging ze als een haas liggen doen alsof ze zo ziek was als een hond. Ze deed alsof ze zo misselijk was als een kat en hield haar adem in, zodat ze zo rood werd als een kreeft.

Die andere dieren werden dan meestal zo mak als lammetjes en gaven haar allemaal wel iets

te eten. Want als er één schaap over de dam is, dan volgen er meer. Wat het gansje te eten kreeg, maakte haar niet uit. Je moet een gegeven paard niet in de bek kijken. Wat betekent dat je blij moet zijn met wat je krijgt. Dus dat ging altijd prima. Daar kraaide geen haan naar. Wat betekent dat iedereen het allemaal wel best vond.

Op een dag vond het gansje weer eens de hond in de pot. Wat betekent dat ze niks te eten had. En dus ging ze weer op de weg liggen jammeren als een speenvarken. Heel hard dus. Vooruit maar met de geit.

Precies op dat moment kwam er een echte sluwe vos langs, een enorm ongelikte beer, die ook nog eens de bokkenpruik op had die dag. Wat betekent dat hij boos keek en boos was.

Het gansje zag wel dat het een vos was en ze wist ook wel dat vossen graag de gebraden haan uithangen. Wat betekent dat ze altijd lopen op te scheppen. Maar het gansje was zo koppig als een ezel en dacht: je kan niet weten hoe een koe een haas vangt. Wat betekent dat je weleens geluk kunt hebben.

Dus ze koos niet het hazenpad. Wat betekent dat ze niet wegvluchtte, maar gewoon bleef. Nee, ze ging weer geweldig van een mug een olifant liggen maken. Wat betekent dat ze overdreven ging liggen mekkeren. Het sloeg als een tang op een varken. Nou, daar schoot ze een bok mee. Wat betekent dat dat niet zo slim van haar was. Want de aap kwam al snel uit de mouw, omdat dat muisje al snel een staartje kreeg. Wat betekent dat haar gedrag al snel vervelende gevolgen

ging krijgen.

De vos keek de kat namelijk niet lang uit de boom. Wat betekent dat hij niet wachtte en meteen in actie kwam. Hij viel als een wolf aan op de gans, die daardoor behoorlijk achter het net viste. Wat betekent dat ze de klos was. Wat betekent dat ze de dupe was. Wat betekent dat ze nog niet jarig was. Wat betekent dat ze heel veel pech had.

In tien minuten was het leeuwendeel van de gans in de vos verdwenen. Wat betekent dat ze bijna helemaal opgegeten werd.

En toen was ze dus zo dood als een pier. Want die zijn blijkbaar vaak dood.

Nee, dat had ze niet zo slim gedaan. En daarom hebben mensen het sinds die dag vaak over 'een dom gansje'.

Zinnen die nog nooit gezegd zijn

Soms wordt er opeens een zin uitgesproken die nooit eerder gezegd is in de geschiedenis. Daar let ik op. Vind ik leuk. Je moet wel goed opletten om er eentje te vinden.

Heel veel zinnen zijn al miljarden keren gezegd:

Ik zie je morgen. Sorry dat ik te laat ben. Wat doe jij vervelend! Jij bent echt knap. Ik vind hem zo ontzettend irritant. Die broek staat je goed, zeg. Ik heb helemaal geen zin om naar huis te gaan. Ik wou dat ik rijk was.

Dat zijn allemaal zinnen die de hele dag gezegd worden. Die tellen dus niet mee.

Let maar eens op of je een keer een zin hoort die nog nooit gezegd is. Ik bedoel – ik zeg maar iets – stel je voor dat iemand die heel veel sproeten heeft opeens een oud kussensloop op zijn hoofd zet. Zomaar voor de grap. En iemand anders ziet dat en zegt:

Je lijkt nu een beetje op een dronken Sinterklaas met sproeten die net zijn baard heeft

afgeschoren.

Ik denk niet dat die zin ooit eerder is gezegd in de geschiedenis van de Nederlandse taal.

Laat ik dit kleine stukje eindigen met nog een zin die nooit gezegd of opgeschreven is. Even denken. Dat moet wel iets bijzonders zijn dan.

O ja, wacht. Ik heb wel iets. Een zin waar ik al een tijd over na zit te denken, of ik hem niet nog mooier zou kunnen maken. Daar komt-ie:

De gonorroë van Govert was in het gesprek vanwege enorm ego-gedoe een absolute no-go-area.

Het Groene Boekje, waar de officiële spelling van de woorden in staat, zegt trouwens: no-goarea, maar dat vind ik geen gezicht.

De D, E en F

De **D** is een doener. Een daad, doorbreken, doorzetten, distribueren, drammen, deelnemen, delven, deponeren, denderen, druk-druk-druk. Het is een van de sterkste letters in het alfabet. De D houdt van alles overeind en bemoeit zich overal mee: lidwoorden, verleden tijd, voltooid deelwoorden. En hij wijst aan: deze, die, daar, dit, daarom, doordat, daarnet, dan. De D is een beetje een dictator, maar geen onsympathieke. Hij doet zijn best.

De **E** is eloquent. Het is ook een letter die zich met alles bemoeit en bovendien vaak met collega's in groepjes werkt: essentieel, feeëriek, geëigend, bedoeïen, barbecueën, zeeën, zee-egel, reeën. Het is ook een aanwijzer van tijd: enige dagen eerder, elke keer, er was eens, even. De E is een allemansvriend en iedereen is gesteld op hem. Ze moeten wel.

De **F** is een vrolijke fuifletter. Alles is fantastisch, fenomenaal, fraai, fluorescerend en het flonkert en flikkert. Je feliciteert mensen als ze iets bereikt hebben of als iets gelukt is en je flirt leuk met mensen die je fysiek aantrekkelijk vindt.

De F is *Frolijk*, zou je zelfs kunnen zeggen. In blije opwinding worden namelijk zelfs woorden die met een V beginnen met een F uitgesproken: we hebben *freselijk* gelachen! Ja, de F is echt een feestletter.

Goed om het er even bij te zetten

Taal is belangrijk omdat taal informatie verschaft. Goed dat ze er bij deze foto even bij hebben gezet wie wie is. Achter de naam van de man staat: (kleine foto). Aha, dus de man is die op die foto rechtsonder en het paard staat op de grote foto. Ja nee, heel goed dat ze het er even bij vermelden. Je zou je zomaar kunnen vergissen.

De majestueuze hengst Frederik the Great is inmiddels wereldberoemd. Dit tot plezier van de Friese fokker Jentsje Plantinga (kleine foto), die het paard een half jaar na de geboorte verkocht.

FOTO'S FACEBOOK EN JOS SCHUURMAN

Over de uitspraak van het Nederlands

Oké, de Nederlandse taal gaat langzaam verloren en we zullen straks met zijn allen Engels spreken. Maar zolang dat nog niet het geval is, kan het geen kwaad ons aanstaande dialect minstens op het journaal, in reclames en in talkshows enigszins redelijk uit te spreken.

Om te beginnen: het is geen producent of prozent. Je schrijft het met een C en dan spreek je het uit als een S, een harde S. Geen Z. Zo is het nou eenmaal: producent en procent.

Verder: als er een F staat, moet je ook een F zeggen en geen V. Dus geen vabrikaat maar fabricaat. En je gaat niet vailliet maar failliet. Je gaat toch ook niet met de viets naar de fabriek?

De C en de F gaan ook weleens tegelijk verkeerd. Gerard Joling zegt vazet, waar het natuurlijk facet moet zijn.

Om het lekker ingewikkeld te maken: als een S midden in een woord staat, wordt die juist weer vaak – of altijd, dat weet ik niet – uitgesproken als een Z. Het mooiste voorbeeld is doseren (van een juiste dosis voorzien). Dat woord wordt dus uitgesproken met een zachte Z. Er bestaat ook doceren (lesgeven), maar dat schrijf je met een C, en die spreek je juist

uit met een harde S. Idioot misschien, maar het is zo. Dus je moet je alcoholgebruik een beetje doZeren en niet doSeren, tenzij je je kinderen wilt leren zuipen natuurlijk. Zuipen, gewoon met een Z, niet met een S.

Verder zeggen wij geen zestig met een Z, maar sestig met een S. Ik heb me eens laten vertellen door Fred Emmer, een bekende journaallezer van vroeger – Fred dus en niet Vret – dat je lang geleden tzestig schreef, met een T ervoor, en dat je daarom de Z als een S moet uitspreken. Hij bewees dat met tachtig. Daar staat ook een T voor. We zeggen niet achtig. Vroeger was het volgens hem tzestig, tzeventig, tachtig. Leuk verhaal. Hoe dan ook, z zestig en zzeventig klinkt aanstellerig. Niet doen!

Wat je ook niet moet doen, is opeens een eind-n gaan uitspreken als je iets officieels moet zeggen. Ik heb hem lere kenne, zeggen we in Nederland, niet lerenn kennenn. Dat doen de Duitsers: kennenn lernenn.

Doe ook niet als Nout Wellink, de oud-directeur van De Nederlandsche Bank. Die maakt van al die eendes met -en een ih:

U moet goed begrijpih dat de bankih in dezih tijdihi voor een opgavih staan die niet is te onderschattih.

Taal leeft en verandert en dat is prima. Het woord kade is eigenlijk fout Nederlands. De Leidsekade bestaat eigenlijk helemaal niet. Het moet kaai zijn, van vechten tegen de bierkaai. Maar omdat volkse mensen tegen een lade een laai zeiden, dachten anderen, die vonden dat ze chic waren, dat kaai ook volks was en ze gingen daarom heel bekakt kade zeggen. En nu is dat dus goed. Zo gaat dat.

Taal verandert. Hun hebben staat ook al in het woordenboek. En Hij is groter als mij schijnt ook te mogen. Alles verandert en dat is prima, maar we leven nu en als je een beetje behoorlijk voor de dag wilt komen, moet je ook een beetje behoorlijk Nederlands spreken.

Dus niet:

In december willenn wij met alle ledenn van de vractie een conzert bezoekenn.

Maar:

In december willen wij met alle leden van de fractie een concert bezoeken.

Zo en niet anders.

Have a nice day, bro.

Verder lezen?

Benieuwd naar het hele verhaal en wil je verder lezen?

KLIK DAN OP DE ONDERSTAANDE LINK

<https://uitgeverijvogelvrij.nl/boek/?id=ik-heb-je-lief>

Over Uitgeverij Vogelvrij

Uitgeverij Vogelvrij publiceert boeken met de lengte en de amusementswaarde van speelfilms.

Let op: digitale edities zijn veel milieuvriendelijker en veel goedkoper dan papieren versies.

Op onze website kost elk e-boek maar 4 euro. En voor 25 euro heb je er zelfs 12. Het voordeel van e-boeken is dat je ze kunt lezen op een e-reader, maar ook op een smartphone, een laptop of een tablet. Nog afgezien van de enorme aanslag die papieren boeken doen op het milieu — en op verhuizers en erfgenamen — heeft digitaal lezen naast de gunstige prijs nog veel meer voordelen: je kunt lezen in het donker, je hoeft geen zware boeken mee te slepen, je kunt gemakkelijk passages of namen opzoeken en je kunt de letters groter of kleiner maken.

Het doel van Uitgeverij Vogelvrij is ‘lezen’ een ander imago te geven en het geschreven verhaal toegankelijker te maken voor de consument van nu, die meer op beelden is gericht. Uitgeverij Vogelvrij zet niet de schrijver maar de lezer centraal. Elke maand verschijnt er minstens één nieuw boek. Soms vermakelijk, soms romantisch, soms controversieel, maar altijd entertainment.

Meer informatie over onze boeken vind je op:

<https://uitgeverijvogelvrij.nl>

UITGEVERIJ
VOGELVRIJ